

omdat het met behulp van zijn door de Christenen „niedergetreten” opvoedings-systeem „die gleichgeschlechtliche Empfindung dem Staatsganzen nutzbar machte und — nicht zum Schaden des Landes — sozial ausnützte” !! 5. Wie bovendien weet, hoe weinig er de *wettige* vrouwen in tel waren (het houden van bijwijven was er „mos” !) en dat een vader er het recht had zijn pasgeboren kind te „ver-stooten” (en dus aan alle afgrijselijke gevolgen daarvan bloot te stellen !), die zal het *Arische* Westen gelukkig prijzen, dat het den geweldigen invloed ten goede ondervonden heeft van de uit de *Joodsche* leer voortgekomen *Christelijke* „recht-, plicht- en zede-leer”.

Daar komt nog het volgende bij: 6. Op het gymnasium leeren zelfs de knapste jongens niet genoeg Grieksch om de „Classieken” in het oorspronkelijke te kunnen lezen; bij het maken van vertalingen maken de meesten „stiekum” gebruik van „Deutsche Uebersetzungen”. 7. Classiek opgeleide geneesheeren, die lust hebben — en er toe in staat zijn — de Grieksche bronnen in de taal zelve te raadplegen — zijn dan ook nog véél zeldzamer dan witte raven. 8. Deze uitzonderingen blijken meestal véél meer aanleg te hebben voor de philologie dan voor de geneeskunst; en méér lust tot „nasnuffelen” en „uitpluizen” dan voor de praktijk in engeren zin (waarvoor zooveel „mensenkennis” en „mensenliefde” vereischt worden) en voor het vermeerderen van kennis op medisch en hygiënisch gebied, d. w. z. voor de praktijk in ruimeren zin.

9. En nu ten slotte nog één gewichtige opmerking: mijns inziens is „de kunst goed te aanschouwen en beschouwen, scherp te onderscheiden, streng te scheiden, zuiver te oordeelen, recht te vatten en goed samen te vatten” niet in Griekenland „geboren”; het vermogen daartoe is sommige bevoorrechte menschen *ingeschapen*; het is een Goddelijke gave !

Amsterdam, November 1922.

E. VAN DIEREN, *arts.*

Ik vertrouw, dat geen enkel verstandig lezer in mijn artikelen iets kleineerends voor de leerlingen der H. B. S. ontdekt heeft. De beteekenis dier school is mij waarlijk niet ontgaan en behoefde in den heer VAN DIEREN geen kampioen te vinden om haar in bescherming te nemen. Over des heeren VAN DIEREN's belangwekkende inzichten aangaande de beteekenis der Grieksche letterkunde zal ik zwijgen.

G. VAN RIJNBEEK.

INENTINGEN IN NEDERLAND VERRICHT MET POKKENVACCINE UIT HET INDISCHE INSTITUUT PASTEUR.

Met genoegen las ik in het ingezonden stuk van VAN ALBADA in het vorig nummer van dit *Tijdschrift*, dat de Amsterdamsche vaccine uitstekend voldeed. Het zal VAN ALBADA wellicht genoegen doen te vernemen, dat in de Amsterdamsche koepokinrichting van diezelfde uitstekende stof voorraad voorhanden is voor meer dan een millioen inenting, welke voorraad nog steeds groeiende is. Voorloopig bestaat er dus nog geen aanleiding om stof uit Indië te laten komen.

De in Nederland bereide stof mag volgens Kon. besluit niet langer dan 14 dagen na de verzending gebruikt worden. Als VAN ALBADA spreekt van „niet anders dan versch, hoogstens 14 dagen oud” vergist hij zich derhalve: de door hem gebruikte stof uit onze inrichting werd in 1919, dus drie jaar geleden, bereid. Doch wijzelijk is bepaald, dat de *verzonden* stof binnen 14 dagen moet gebruikt worden, daar niet alle artsen ze zóó bewaren, dat behoud der virulentie gewaarborgd is. Als een buisje weken lang in een warm gestookte spreekkamer blijft liggen, loopt de virulentie gevaar. Het Kon. besluit heeft zooveel mogelijk willen voorkomen, dat er onnutte inenting plaats hebben en straft daarom de goeden met de kwaden. Bij bewaring op een koele plaats behoudt ook onze vaccine geruimen tijd haar werkzaamheid.

Mag ik ten slotte, naar aanleiding van de mededeeling van VAN ALBADA, dat „er een tiental fraaie pokken tot ontwikkeling kwamen”, er aan herinneren, dat bij datzelfde Kon. besluit voorgeschreven is, dat de inenting geschiedt door 5 prikjes of schrapjes? Onlangs werd in dit *Tijdschrift* beperking tot 2 bepleit. Zóóver zou ik om praktische redenen niet willen gaan, doch 10 is zeker over-

bodig. Bij het verzenden van hoeveelheden koepokstof wordt dan ook door alle koepokinrichtingen op 5 pokken per persoon gerekend.

Amsterdam,
5 November 1922.

De direct. der Amsterd. Koepokinrichting,
D. H. KOETSER.

MOET MEN DEN MENSCHEN DIAGNOSES MEDEDEELEN?

Bovenstaande vraag wordt in dit *Tijdschrift* van 4 November l.l. door PINKHOF gesteld in de rubriek „Beroepsbelangen”. Hij voelt blijkbaar nog al veel voor het ouderwetsche standpunt, om den patiënt in onwetendheid te laten. „Maar de minder ouderwetsche opvatting”, zegt hij op het laatst, „zal ook wel te verdedigen zijn.”

„And PINKHOF was pausing for a reply”.

Ja zeker! daar is heël veel vóór te zeggen! En wel, in teekenend Nederlandsch geantwoord: „Om zelf niet het kind van de rekening te worden!”

Wat toch is tegenwoordig het geval? Nooit als heden zat het publiek zóó vliegen te vangen op geneeskundig gebied! Nooit als heden werd het ingelicht over geneeskundige zaken, waarvan het gelukkiger was onkundig te zijn! (Zie *N. R. Ct.*, elke week). En nooit werd heviger naar specialisten verlangd dan thans! (à qui la faute?)

Een patiënt, die eenigszins aanspraak maakt op intellect en die niet verneemt van zijn dokter, wat hem mankeert, maar die vermoedt, dat een bepaald orgaan is aangedaan, gaat, desnoods achter den rug van zijn huisdokter om, naar den specialist. Want nog veel meer dan vroeger heeft het publiek de vaste overtuiging, dat er voor elke kwaal genezing te vinden is. En bij den specialist hoort hij wel degelijk de diagnose! Conclusie: mijn dokter heeft het „niet ingezien”. Vertrouwen verdwenen!

In een tijd, waarin op de sociëteit druk wordt geredekaveld over leucocytose, bloeddruk, transfusie en WASSERMANN, is het voor ons een welbegrepen eigenbelang, niet al te gevoelig te zijn tegenover het publiek. Wij zelven kunnen daarvan maar al te zeer de dupe worden.

Dat er altijd uitzonderingsgevallen zullen bestaan, spreekt van zelf. Maar ik geloof, dat het met tact mededeelen van de diagnose over het algemeen een vereischte is, en voor den patiënt lang niet altijd schadelijk.

Nijmegen, 4 November 1922.

G. VAN ALPHEN.

PARALLAX EN OOGSPIEREVENWICHT.

Het doet mij genoegen, dat het onderzoek naar heterophorie bij de vliegers al tot practische resultaten heeft geleid. REIJNDERS wil mij waarschijnlijk wel toestaan enkele vragen te stellen over zijn onderzoek. Bij de door hem gevolgde manier, met prismaglazzen, vindt men de grootte der heterophorie in prismagraden; de tangentschaal geeft terstond de uitkomst in booggraden, die, zooals bekend is, twee maal grooter zijn. Worden hier prismagraden bedoeld? Waarschijnlijk wel, maar waar in het geheele artikel over graden wordt gesproken, ligt verwarring voor de hand. Die vraag is niet gezocht, omdat het toch al zoo moeilijk is te omschrijven, wat wèl en wat niet meer physiologisch is op dit gebied.

Op welken afstand werd het oogspierevenwicht bepaald? Met den afstand wisselen tot zekere hoogte de uitkomsten. De verschillende uitkomsten in de trouwens niet rijke literatuur dwingen er toe, zeer nauwkeurig materiaal en proefvoorwaarden te beschrijven. Zoo treft men hier het groote percentage orthophoren en onder de heterophoren de overwegende esophorie. Het zou daarom prettig zijn, het aantal proefpersonen te weten en de juiste verdeeling naar hun afwijking.

Ten slotte dit: iedere onderzoeker sukkelte met kleine schommelingen in den ruststand tot wel een halven prismagraad. Daarom acht ik REIJNDERS al bijzonder gelukkig, dat hij bij afwijkingen kleiner dan één graad al een slechtere schatting naar afstand kon aantonen. In de hoop, niet voor al te onbescheiden door te gaan, boezemt het aantal personen onder één graad mij ook bijzonder belang in.

Frederiksoord, 5 November 1922.

W. A. WEISFELT.